

Láska k vyhynutému druhu

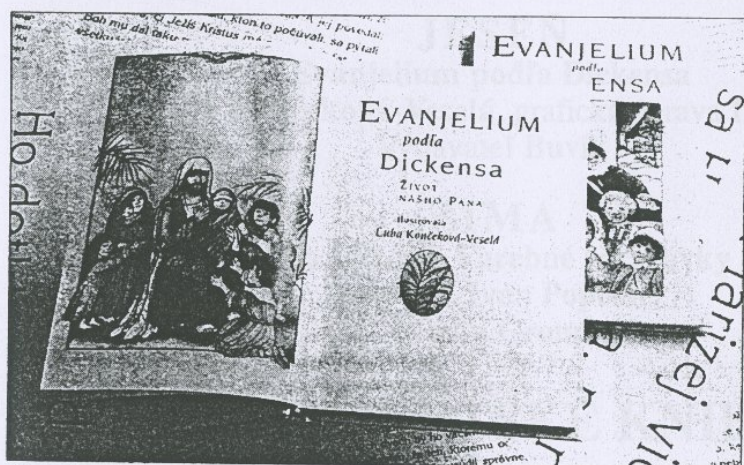
Má sa v našich myšliach zrejme najčastejšie spája s láskou. Nemohla by to však byť aj láska ku knihe? Túto otázku som si nechtiac musela položiť pri zverejnení výsledkov celoslovenskej súťaže Najkrajšie knihy Slovenska '99, ktorá bola začiatkom tohto mesiaca. A vrátiť sa k nej aj neskôr pod vplyvom úvah, ktoré pritom odzneli o knihe, a dojmov z prezentácie najnovšej kolekcie najkrajších kníh v priestoroch Bibiana, medzinárodného domu umenia pre deti. Oboje totiž výrazne kontrastovalo s faktom, že knižná kultúra to u nás nemá ľahké. Musí napríklad čeliť tlakom novších a rýchlejších nosičov informácií, ktoré sa prejavujú v celosvetovom meradle, ale aj čisto domácim špecifikám, ktoré súvisia s teritoriálnou rozlohou Slovenska, počtom jeho obyvateľov či veľkosťou trhového priestoru.

Podľa množstva predajní, stánkov s knihami alebo počtu vydavateľov sa dá usudzovať, že mnohí z nás majú naozaj knihu

rok napríklad vydavateľa prihlásili do súťaže v ôsmich kategóriách len 87 kníh, o ktorých si mysleli, že môžu vyhovieť súťažným kritériám. Spomeňme z nich aspoň niektoré. Nedávny čitateľsky úspešný počin vydavateľstiev Rak a Slovart, prinášajúci fakty a výmysly o Alžbete Bátorovej pod názvom Krvavá grófkna. Knihy o výtvarnom umení - monografie o Vladimírovi Gažovičovi (Akupunktúra sveta - Vladimír Gažovič, vydala Agentúra O.K.O.) a Mikulášovi Galandovi (Mikuláš Galanda, vydal Spolok občanov vydávajúcich knihy). Obrazovú publikáciu Mysterious Mamberamo o indonézskej časti Novej Guiney alebo piaty diel Červenej knihy ohrozených a vzácnych druhov rastlín a živočíchov SR a ČR (obidve vydavateľstvo Neografia).

Súťaž o najkrajšie knihy má na Slovensku dlhoročnú tradíciu a pravidelne sa organizuje už od roku 1965. Jej poslaním je síce konfrontovať vrcholné výkony ilus-

stala jedinečnú možnosť be- stredne posúdiť kvalitu jed- vých titulov, všimnúť si ich r- nosti, postrehnúť odlišnosti, niť nápady, ktoré z nich ur- umelecké artefakty hovoriace mé za seba a schopné ko- rencie na svetovom knižnom. Osemnásť z nich odborná po- pod vedením akademického liara Jána Šveca zaradila do- lekcije Najkrajšie knihy Slover '99 a štyrom z nich udelila C MK SR, Cenu Zväzu polygraf- Slovensku a Cenu Bibi. Keďže väčšina ocenených e- ných počinov pochádza z- dukcie menších vydavateľ- naskytla sa tu aj iná prílež- Predstaví tieto vydavate- a ich výsledky v takej p- be, aby sa dostali do poved- širokej verejnosti. V tomto sr- ako príklad možno uviesť pre- táciu knihy Evanjelium podľa kensa s ilustráciami Luby Ko- kovej-Veselej z vydavateľstva- vik. Vydavateľstvo špecializo- na vydávanie kníh pre najme-

v láske. Podľa množstva informácií o knižkách, ktoré sa objavujú v médiách, by sme však mohli usudzovať pravý opak a mohli by sme začať hovoriť o knihe ako o vyhynutom druhu. Kde teda hľadať príčiny týchto paradoxov? V tom, že knihu považujeme viac za tovar ako umelecký výtvor, alebo v tom, že sa nám ťažko hľadajú tituly, na ktorého kvality by sme radi upozornili? Mnoho veľkých vydavateľov a distribučných firiem totiž kladie dôraz skôr na kvantitu svojej produkcie, ako na jej kvalitu, a zameriava sa na preklady zahraničnej literatúry, ktoré sú pre nich často hneď z viacerých dôvodov (náklad, popularita autora, možnosť prevziať hotové ilustrácie) výhodnejšie a výnosnejšie ako vydávanie pôvodnej tvorby. Každý rok to potvrdzuje aj počet titulov prihlásených do súťaže Najkrajšie knihy Slovenska. Tento

trátorskej, grafickej a vydavateľskej práce, graficko-ilustračných riešení i celkového technického spracovania kníh, ale v nemalej miere prispieva aj k vytváraniu nášho vzťahu k dobrej knihe a vedie k láske k nej. Platí to najmä v súvislosti s deťmi. Pretože, keď sa nenaucia čítať knihy teraz, ako dospelí nebudú cítiť potrebu čítania. A platí to nielen v prípade krásnej literatúry, kníh pre deti alebo obrazových publikácií, monografií výrazných osobností, ktoré samé inšpirujú, provokujú, ale aj v takej kategórii kníh, akou sú učebnice.

Po dvoch rokoch bola opäť hlavným organizátorom tejto súťaže Bibiana. Tá na svojej pôde najkrajšie knihy Slovenska nielen skompletizovala, ale ich v zaujímavom výtvarno-priestorovom riešení výtvarníčky Evy Farkašovej aj vystavila. Verejnosť tak do-

deti ročne dve či tri k No všetky a mali „dušu“ vstevník vý- si to uvedom chvíli, keď že v mieste so svojskou mosférou je stavená len jedna ocer- kniha, ktoré takejto pozor- ti dostalo ne kvôli malým vstevníkom- biani. (Do k- cie najkraj- kníh z litera-

pre deti a mládež boli okrem zaradené Bendovej Rozprá z počítadla, Hindického A z nezvonja a Moravčikove Ve- potulky po Slovensku.)

Obsah a forma. Čitatelia a davatelia. To je niekoľko ďal- veličín, ktoré možno v súvis- s knihou, ktorá je zatiaľ ešte sfou nášho kultúrneho osudu menovať. Niekedy je ich v- rozkolísaný, inokedy pevný. Ni- záleží na množstve financií. Č- však závisí od profesion- a prístupu, od lásky ku knihe z ľútosťou ako k vymierajú- druhu, ale z presvedčenia. Ž- hodnoty sú pre človeka ako je- ca či člena určitého národa n- hraditeľné. Po výstave v Bi- sa o tom budú môcť presve- v Piešťanoch, kde v Mest- knižnici bude výstava reinfar- ná na jeseň.

KATARÍNA DUCÁRC